

DR. VITTAY PÁL EMLÉKEZETE

(1929-2016)

„...Voluit. Quiescit” *

Váratlanul ért bennünket Dr. Vittay Pál halálának híre (2016. 08.24.).

A döbbenetet csak erősítette az a kérdés, hogy most választ kellett adnunk arra, ki volt ez az Ember, ez a Kolléga, ez az egyetemi tanár, ez a jó Barátunk? Egy polihisztor karakterű ember esetében azonban nem könnyű erre a kérdésre pontos választ adnunk. Életrajzi adatai alapján kíséreljük meg pályarajzát vázolni.

Dr. Vittay Pál Budapesten, 1929. április 22-én született. A háború végén, 15 évesen (1945), a szovjet csapatok hurcolták el édesapjával és nagybátyjával együtt. Hónapokkal később édesapjával kiszabadultak a táborból. A "fordulat évében" (1949) banktisztviselő édesapja elvesztette állását és a bejövő kommunista rezsim "osztályellenség" kategóriába sorolta. Mindezek az élmények örökre meghatározták politikai orientációját. Gimnáziumi tanulmányait a Madách Gimnáziumban kitüntetéses érettségivel (görög nyelvből is!) és fizikából egy országos III. helyezést nyújtó versennyel fejezte be (1947).

1953-ban a BOTE Orvoskarán summa cum laude diplomát szerzett. Ezt követően sportorvosi képesítéssel bővítette tudását (1954). Egyidejűleg, miniszteri engedéllyel, a Budapesti Műszaki Egyetemen summa cum laude elektromérnöki diplomát kapott. Diplomamunkájában egy olyan beteg-dózismérőt épített, amely korában szenzáció volt. Hamarosan radiológus szakvizsgát tett (1957), majd kandidátus lett (1977). Elsők között szerezte meg a nukleáris medicina szakorvosi bizonyítványt (1979). Ez követően az OTKI-ba került, ahol az egyes klinikai beosztási fokozatok után egyetemi tanári kinevezést kapott (1983). Életében különösen szerette azt a jelentős munkát, melyet az ORSI-ban végzett.

A Radiológus Szakcsoport döntése alapján 1950-ben létrehozták az Orvostovábbképző Intézetet (OTKI). Ezt követően 1956-ban szervezték meg az Országos Röntgen – és Sugárfizikai Intézetet, úgy, hogy az Országos Röntgen Intézetet és az Országos Sugárfizikai Intézetet Deák Pál professzor vezetésével összevonták. (131/1956/Eü.Min.sz. utasítás, 40/1962/Eü.K.17./Eü. Min. sz. utasítás).

Az ORSI célja az volt, hogy a hazai radiológiában nagyobb legyen a szakmai felkészültség, a műszaki színvonal, a szervezettség és a gazdaságosság.

Dr. Vittay Pál 1991 és 2002 között volt az ORSI igazgatója.

2005-ben a kormány az ORSI-t megszüntette, a kiváló Radiológiai Közlemények szakfolyóirattal együtt. Így a szakterületeknek csak egy folyóirata maradt a Magyar Radiológia. A két lap tökéletesen és szerencsésen egészítette ki egymást, mindkettő értékteremtő és értékőrző orgánus volt. Az OSSKI megszervezésével a sugárvédelmi és a sugár-egészségügyi országos feladatokat az ORSI-ból átvette. Dr. Vittay Pál tudományos tevékenysége alapvetően szolgálta az ORSI célkitűzéseit.

Nagy energiát fektetett be (hiszen szívügye volt!) a radiológusok továbbképzésébe, a sugárbiológia, a sugárfizika és a sugárvédelem oktatásába, a jogszabályok kidolgozásába, a

*J.G.Herder (1715-1771) sírköfelirata. Jelentése: mindent megtett, amit csak tehetett. Most méltán pihen.

módszertani levelek közzétételébe. Nagyon szigorú és következetes volt a végrehajtásban. De: nemcsak követelt, adott is! Nagy figyelmet kiváltó szakmai előadásai, jegyzeteivel és könyvfejezeteivel, gyakorlati bemutatásaival nagy megbecsülést, s tiszteletet vívott ki magának. Reneszánsz Ember volt, szerette a munkáját, örömét lelte abban. A „Non recuso laborem” elvet - hite szerint - megtartotta.

Dr. Vittay Pál professzor kimagasló munkát végzett az OTKI Radiológiai Tanszékén, az ORSI-ban, a Területi Radiológus Továbbképzésben, az ELFT Sugárvédelmi Csoportjában. Bujdosó Ernővel megszervezték az éves Sugárvédelmi Tanfolyamot. Jelentős munkát végzett Erdélyi és Csákány professzor idején a sugárvédelem jogszabályainak megalkotásában, e szabályok ember- és gyakorlat-központúbbá tételében. Tevékenysége, érdeklődési köre a radiológia szinte valamennyi ágára kiterjedt, beleértve a röntgenosztályok munkaszervezési kérdéseit is. Művelt ember volt. Több találmánya ismert, 32 szabadalma van. Sikerral szerepelt a sugárvédelmi ankétokon is előadásai. Az Orvos-Egészségügyi Dolgozók Szakszervezetének 1964. május 29-i továbbképzésén nagy figyelmet váltott ki „Sugárvédelem a therápiás és diagnosztikai osztályokon” c. előadásával. Hasonló elismerést okozott „Az ORSI története” c. előadása is a Porubszky Tamás fizikus által szervezett ún. paraklinikai radiológiai előadássorozatban (2006.10.10.). Vittay professzor számos előadását radiológia-történeti értékűnek minősíthetjük, u.i. ma sem kerülhetjük meg őket.

A hazai sugárvédelem nagy előnye volt az is, hogy Vittay Pál valamennyi beosztásában és feladatkörében igen szoros kapcsolatot tartott a szakterület mindenkor jeles személyeivel. Munkatársaival együtt fontos munkát végzett a hazai műszaki kataszterek elkészítésével, az elvégzendő feladatok sorrendjének és tárgyának megfelelően. Gondosan mérlegelte a selejtezések és fejlesztések trendjeinek kockázatait.

Munkaszervezési ügyekben, mint vezető, szakmai kollégiumi tag, mindig szem előtt tartotta az érdekelt felek egyéni szempontjait, jogos érdekeit. Jelenlétüként többször tapasztalható volt, hogy pl. egyedül Ő volt az, aki keményen kiállt az asszisztensnők érdekeiért (munkaórák és bérek kérdésében). Tisztelte és megbecsülte őket. Törekedett arra, hogy - a lehetőségek arányában - jó vezető legyen.

Számos vizsga- és döntőbizottság tagja volt, számos folyóirat szerkesztőségi tagja, illetve a „Radiológiai Közlemények” c. folyóirat főszerkesztője volt. Sikeresen képviselte a magyar radiológiát külföldi szervezetekben is (Physics in Radiology, IOMP, EFOM, IMFBE). Mérnöki-fizikusi tudását okosan és előrelátóan használta fel a fokozódó technikai-technológiai tudást követelő radiológiai eszközök használatának oktatásában. Nem utolsósorban ezért szervezték meg a „Paraklinikai radiológia” tanfolyam-sorozatot (1988-tól). Csak sajnálni lehet, hogy Vittay professzor törekvései ellenére sem tudta megvalósítani az orvostechika egyetemi oktatását, pedig ennek a tudásnak a nem orvos-diplomások is igen nagy hasznát vehették volna.

Dr. Vittay Pál sok felsőoktatási intézmény oktató tanára volt (BME, Egészségügyi Főiskola, Kandó Kálmán Műszaki Főiskola, Állatorvostudományi Egyetem stb.). Szívügye volt a korszerű asszisztensnőképzés. Sokat tett a BME Orvosbiológiai Mérnökképzés ügyéért. Véleményének súlyát mutatja, hogy több Szakmai Kollégium is tagja volt.

Több mint 60 közlemény, sok egyetemi jegyzet és tankönyvfejezet fűződik nevéhez. Tagja volt az MTA Sugárvédelmi Bizottságának, elnöke a Magyar Orvosfizikai Társaságnak és az Országos Orvostechnikai intézetben tiszteletbeli tag lett.

Pályája során számos elismerésben részesült (OTKI Kiváló Oktatója cím, Kiváló Feltaláló elismerés arany fokozata, Nagy János Emlékérem, Erdélyi Mihály Emlékérem (1992), a Magyar Köztársasági Érdemérem tisztii keresztje (2001), Katona Zoltán Emlékérem (2003).

Nagy munkabírású, az igazságért mindig kiálló és küzdő, a többfrontos harcot is vállaló vezető volt.

80. születésnapján a Magyar Radiológia folyóiratban Dr. Gáspárdy Géza és Dr. Lombay Béla „Egy humanista polihisztor a XX. századból” c. portré-tanulmánnyal köszöntötte. Ez a szép és igaz megemlékezés hiteles, őszinte, tárgyilagos és a szakma szeretetét tükröző munka. Ez a munka Dr. Vittay Pál életének minden fontos kérdésére korrekt választ ad.

Vittay professzor betegcentrikus orvos volt, ahol gondolkodásmódját mély mérnök-fizikusi tudás (helyesebben: világgép) egészítette ki. A jó orvos legfontosabb vonása, a szent alázat (Romhányi György) szintén megvolt benne.

Egyénisége, képzettsége és teljesítménye alapján a hazai radiológia vitathatatlanul egyik kimagasló képviselője volt. Őt nem lehet a magyar radiológia történetből kihagyni. Sem szakmai, sem erkölcsi okokból. Az Embert nem a sorsa alapján kell megítélnünk, hanem, hogy hogyan birkózik meg ezzel a sorssal. Ez a kérdés erkölcsi oldala! Dr. Vittay Pál nemcsak kiváló, hanem jó ember is volt. Sorsával példásan birkózott meg. Megtett mindent, amit kellett és most méltán pihen. Gyászjelentése joggal idézi: „a jó harcot megharcoltam, a pályát megfutottam, a hitet megtartottam.” Így igaz! Pedig a Vittay-sorsnak nagyon kemény időszakai is voltak!

Ne feledkezzünk meg egy szintén fontos tulajdonságáról, a természetjárásáról (ez Ratkóczy professzor óta számos radiológusunknak jó szokása!).

Felesége, Dr. Pethő Mária gyermekgyógyász szakorvos és három gyermeke, kilenc unokája biztosította azt az erőt és hitet nyújtó közösséget, amely további hiteles magyarázata a Vittay-teljesítménynek.

A pályarajz bizonyítja, hogy Dr. Vittay Pál sohasem szerette a tények szétszórta halmazát, Ő mindig az összefüggéseket kereste. Tudta: nem elég a Világ, világgép kell! A Tőle való búcsú során joggal merül fel vele kapcsolatban a híres Kányádi sor:

„.....Falak omolhatnak,
kövek is váshatnak,
magaslik, nem porlad
a megtartó példa.....”

A Magyar Radiológusok Társasága megrendülten vesz búcsút Dr. Vittay Pál professzortól, mert tudja: igen nagy vesztesége az Ő halála e közösségnek. Egy fénylő csillag hullott le a magyar radiológia egeről. Társaságunk, míg létezik, őrizni fogja Vittay Professzor emlékét. Abban a reménységben is, hogy jeles Tanítványaiban Ő maga is tovább és közöttünk.

Perillustris Domine Professor Dr. Vittay!

Nos Te Salutamus et laudamus magne honore
ad multos annos
Sit tibi terra levis
Requiescat in pace

Budapest, 2016. szeptember 03.

Dr. Bérczi Viktor
Magyar Radiológusok Társasága, elnök

Dr. Mózsa Szabolcs
Semmelweis Egyetem, Radiológiai Klinika
ny. tudományos tanácsadó

Prof. Dr. Vittay Pált 2016. szeptember 2-án, 13.00 órakor, a Farkasréti temetőben helyezték örök nyugalomra.